

ЗИЯНЫНАН ПАЙДАСЫ КӨП. ОДМ ІСКЕ АСЫРУ ПРОГРЕСІН БАҒАЛАУ ЖӨНІНДЕГІ КОМПАНИЯЛАРДЫҢ КЕЙСТЕРІ

№3

Дисклеймер

Осы материалды "Қазақстан қор биржасы" АҚ (KASE) Sustainability Solutions-пен бірлесіп ресми және жалпыға қолжетімді көздерден алынған ақпарат негізінде дайындады және тек қана ақпараттық мақсаттарда ұсынылады.

KASE мен Sustainability Solutions үшінші көздерден алынған ақпараттың дәлдігіне, толықтығына, дұрыстығына немесе өзектілігіне кепілдік бермейді және ықтимал қателер, дәлсіздіктер немесе қателіктер үшін жауапты болмайды.

Материалдың мазмұны және онда көрсетілген тұжырымдар инвестициялық ұсыным, ұсыныс немесе қандай да бір қаржы құралдарының, қызметтердің немесе компаниялардың жарнамасы болып табылмайды. Ұсынылған ақпарат негізінде қабылданатын кез келген шешімдерді пайдаланушылар дербес және олардың өз тәуекелдерімен жүзеге асырады.

KASE мен Sustainability Solutions алдын ала хабарламастан осы материалға өзгерістер мен толықтырулар енгізу құқығын өзіне қалдырады. Осы материалдан ақпаратты пайдалану, тарату немесе жаңғырту авторлық және сабақтас құқықтар туралы нормаларды қоса алғанда, қолданылатын заңдарды сақтай отырып жүзеге асырылады, бұл ретте мұндай іс-әрекеттер үшін барлық жауапкершілік пайдаланушыға жүктеледі.

"Компаниялар зияннан гөрі көп пайда келтіруге ұмтылуы тиіс", – деп жазды өз кітабында (1) Unilever-дің бұрынғы бас директоры және бизнес-тің орнықты трансформациясын қолдаушылардың бірі Пол Полман (2). Бірақ бұл пайданы қалай өлшеуге болады және корпоративтік бастамалар табиғат пен қоғам үшін маңызды міндеттерді шешуге шынымен де үлес қосатынын қалай түсінуге болады?

Тәжірибеде компаниялар ОДМ-ге қол жеткізудегі прогресті бағалаудың әртүрлі тәсілдерін пайдаланады. Біреулері бағдарламалардың, іс-шаралардың және олармен байланысты нәтижелілік көрсеткіштерінің мониторингін назар аударады. Басқалары бірте-бірте қоғамға және қоршаған ортаға неғұрлым ұзақмерзімді әсерлер мен оң әсерлерді бағалауға көшеді.

Аталған шығарылымда ОДМ іске асыру тиімділігін бағалау тақырыбын жалғастырып, екі ірі компанияның – Unilever мен ҚазМұнайГаздың орнықты дамуы саласындағы прогресті бағалау тәсілдерін қарастырамыз.

Case study: Unilever

Компания туралы

Unilever – жылдық айналымы 50,5 млрд еуро, штаты шамамен 96 000 қызметкер және 190 елдің нарығына қатысатын жаһандық компания. Бизнес-тің төрт негізгі бағыты - *Сұлулық пен әл-ауқат, Жеке гигиена, Үй күтімі және Азық-түлік* – бүкіл әлем бойынша күн сайын 3,7 млрд-қа жуық адамды кеңінен тұтынылатын тауарлармен қамтамасыз етеді. Компания портфеліне Clear, Dove, Sunsilk, Rexona, Cif, Domestos, Hellmann's, Knorr және басқа да брендтер кіреді.

Орнықты даму мақсаттарын қою

Unilever орнықты дамуды корпоративтік жауапкершіліктің жеке бағыты ретінде емес, бизнестің ұзақмерзімді құндылығы факторларының бірі ретінде қарастырады.

(1) Net Positive: How Courageous Companies Thrive by Giving More Than They Take
<https://www.paulpolman.com/net-positive/>

(2) Paul Polman

2020 жылы қабылданған *The Unilever Compass* (3) тұрақты даму стратегиясы *Unilever Sustainable Living Plan 2010-2020* жоспарын ауыстырды және бүкіл бизнесті және құн жасау тізбегін қамтитын ауқымды күн тәртібін белгіледі. Оның негізінде үш бағдарламалық бастама жатыр: Ғаламшардың денсаулығын жақсарту, Адамдардың денсаулығын, сенімділігін және ауқаттылығын жақсарту, сондай-ақ Неғұрлым әділ және әлеуметтік инклюзивті әлемге үлес қосу. Бұл бастамалар сегіз басым бағытты және орнықты дамудың 33 мақсатын қамтыды.

2024 жылдың сәуірінде Unilever тұрақты даму стратегиясын қайта бағдарлау туралы жариялады.

Компания "бағыт аз— жұмыстың сапасы мен нәтижелілігі жоғары"(4) қағидатына көшті. Жаңартылған тәсіл шеңберінде мақсаттардың бір бөлігі қысқартылды, бір бөлігі жойылды, ал бір бөлігі жария ESG-міндеттемелер санатынан брендтер мен бизнес-бөлімшелердің операциялық қызметіне ауыстырылды. Бүгінде Unilever күш-жігерін төрт басымдыққа бағыттайды: Климат, Табиғат, Пластик және Өмір деңгейі. Олардың ішінде орнықты дамудың 15 мақсаты тұжырымдалған (1-сурет). Компанияның мәлімдемесі бойынша, мұндай шоғырлану ресурстарды неғұрлым тиімді бөлуді қамтамасыз етуі және міндеттемелер тізбесін кеңейтуге емес, өлшенетін экологиялық және әлеуметтік әсерге бағдарлануды күшейтуі тиіс.

1-сурет. Unilever-дің орнықты даму саласындағы мақсаттары

Орнықты даму мақсаттары				
				
	 Климат	 Табиғат	 Пластик	 Өмір сүру деңгейі
 Ұзақмерзімді амбиция	2039 жылға қарай бүкіл құн жасау тізбегі бойынша таза нәлдік шығарындыларға қол жеткізу	Тұрақты әрі қалпына келетін табиғи экосүйелер	Пластикті пайдалануды қысқарту, қайта өңдеуді дамыту және ынтымақтастықты күшейту арқылы пластикпен ластануды тоқтату	2030 жылға қарай құн жасау тізбегіндегі барлық қатысушылар үшін лайықты табыс пен ең төменгі өмір сүру деңгейін қамтамасыз ету
 Мақсаттар	2015 жылғы базалық деңгеймен салыстырғанда 2030 жылға қарай операциялық қызыметтен туындайтын парниктік газдардың (Scope 1 және 2) абсолюттік шығарындыларын 100%-ға қысқарту 2021 жылғы базалық деңгеймен салыстырғанда 2030 жылға қарай энергия тұтыну және өнеркәсіптік қызыметке байланысты Scope 3 шығарындыларын абсолюттік мәнді 42%-ға қысқарту* 2021 жылғы базалық деңгеймен салыстырғанда 2030 жылға қарай орман шаруашылығы, жер пайдалану және ауыл шаруашылығы (PLAG) бағыттары бойынша Scope 3 парниктік газдар шығарындыларын абсолюттік мәнді 30,3%-ға қысқарту	2030 жылға қарай негізгі ауыл шаруашылығы шөйісіздігі нәлемінің 95%-ының тұрақты көздерден жеткізілетін табиғи ресурстардан өндірілуі 2030 жылға қарай 1 миллион гектар ауыл шаруашылығы алқабында регенеративті ауыл шаруашылығы тәжірибелерін енгізу 2030 жылға қарай 1 миллион гектар табиғи экосүйелі қорғау және қалпына келтірілу үлесі Ормансыздану қаупімен байланысты негізгі шөйіс түрлері бойынша ормансыздануға жол бермеу қамтамасыз етілуі 2030 жылға қарай су тапшылығы жоғары өңірлердегі 100 мыңдаған су ресурстарын орнықты басқару бағдарламаларын енгізу	Бастапқы пластикті пайдалануды 2019 жылғы базалық деңгеймен салыстырғанда 2026 жылға қарай 30%-ға және 2028 жылға қарай 40%-ға қысқарту 2030 жылға қарай қатты пластик қаптаманың ал 2035 жылға қарай икемді пластик қаптаманың 100%-ының қайта пайдалануға, қайта өңдеуге немесе компостауға жарамды болуын қамтамасыз ету 2025 жылға қарай қаптамалар пайдаланылатын пластиктің нәлеміде 25%-ының қайта өңделген пластиктен болуын қамтамасыз ету 2025 жылға қарай нарыққа шығарылатын пластик қаптаманың нәлемінен артық нәлемдегі пластик қаптаманы жинау және қайта өңдеуді қамтамасыз ету	Біздің жеткізу тізбегіндегі 250 000 ұсақ фермерге 2026 жылға қарай өмір сүру деңгейін қолдау бағдарламаларына қол жеткізуге көмектесу Біздің сатып алу шығынымыздың 50%-ын қайратын өнім берушілер 2026 жылға қарай «Ең төменгі құны» деңгейі туралы нұсқауларға қол қояды Біздің бірлік құн жасау тізбегіндегі 2,5 миллион шалын және орта көлемдегі 2026 жылға қарай өз бизнесін дамытуға көмектесу
Climate & Nature Fund-тан €1 миллиард қамтамасыз ету.				
Біздің жұмысымыздың негізінде адам құқығын, теңдікті, алуан түрлілікті және инклюзивтілікті мызғымас ұстану жатыр				

* Энергия тұтыну және өнеркәсіптік қызметке байланысты Scope 3 шығарындыларына сатып алынған тауарлар мен көрсетілетін қызметтерден (шікізат пен қаптамаларға байланысты), жоғары ағындағы табиғатта және дистрибуцияда, энергия мен өнімнің байланысты қызметтен, сатып алынған өнімді пайдалану кезінде туындайтын тікелей шығарындылардан (HFC, PFC, GWP, LWP), сатып алынған өнімнің өмірлік циклінің соңындағы өңдеуден, сондай-ақ төменгі ағындағы жалға алынған активтерден (балмұздаққа арналған сауда тоназдықшы жабдықтары) туындайтын шығарындылар кіреді.

** Сатып алынған тауарлар мен көрсетілетін қызметтерге (шікізатқа байланысты) қатысты PLAG шығарындылары.

Жетістікті бағалау

Стратегиялық деңгейде прогресс төрт басым бағыт бойынша бағаланады: Климат, Табиғат, Пластик және Өл-ауқат. Есепті кезеңге арналған әрбір бағыт үшін тірек көрсеткіші (KPI),

мақсатты мән, сондай-ақ нәтижелілік диапазоны – шекті мәннен максималды мәнге дейін белгіленеді. 2023-2025 жылдар кезеңіндегі нәтижелер (5) 1-кестеде берілген.

1-кесте. 2023-2025 жылдары Unilever орнықты даму стратегиясын іске асыру прогресін бағалау

Басым бағыт	Тірек көрсеткіші (KPI)	2025 жылға мақсатты мәні	Нақты мән	Нәтиже
Климат	2025 жылы көрсетілген кезеңде біздің қызметімізде энергияны және салқындатқыш агенттерді пайдаланудан парниктік газдар (ПГ) шығарындысының 2015 жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда пайыздық өзгеруі	76,0%	76,6%	Мақсатты көрсеткіштен жоғары
Табиғат	Unilever бағдарламалары қорғауға және/немесе қалпына келтіруге көмектесетін жердің, ормандардың және мұхиттардың жиынтық ауданы (мұхит түбінің ауданы бойынша өлшенетін)	700 мың	931 мың	Мақсатты көрсеткіштен жоғары
Пластик	2019 жылдан бастап (базалық деңгей) 2025 жылға дейінгі кезеңде сатылған өнімдерімізді қаптау үшін тоннамен пайдаланылған бастапқы пластиктің жалпы көлемінің пайыздық өзгеруі	26,0%	29%	Мақсатты көрсеткіштен жоғары
Өмір деңгейі	Осы қаржы жылының соңында ең төменгі күнкөріс деңгейін төлеу жөніндегі міндеттемеге қол қойған өнім берушілерге келетін қаржы жылындағы біздің сатып алу шығысымыздың пайызы	35,0%	41%	Мақсатты көрсеткіштен жоғары

Өзгерістер теориясы (6) тұрғысынан тірек KPI outcomes санатына жатады: олар орындалған іс-қимылдарды ғана емес, бастамаларды, жобаларды және бағдарламаларды іске асырудың нәтижелерін де көрсетеді. Мұндай көрсеткіштерге парниктік газдар шығарындысының өзгеруі, қорғалған немесе қалпына келтірілген

табиғи аумақтардың алаңы, бастапқы пластикті пайдаланудың қысқаруы, сондай-ақ ең төменгі күнкөріс деңгейін төлеу жөніндегі міндеттемеге қол қойған өнім берушілерге келетін сатып алу шығысының үлесі жатады.

Сыйақы жүйесімен байланыс

Мақсатты көрсеткіштерге қол жеткізу нәтижесі Акциялармен Ұзақмерзімді Сыйақы Беру Бағдарламасы (7) (Бағдарлама) арқылы топ-менедж-менттің ұзақмерзімді сыйақысына тікелей әсер етеді. Бұл үшін Орнықты Даму Саласындағы Прогресс Индексі (8) (Индекс) - төрт басым бағыт бойынша KPI нәтижелерін біріктіретін интеграл-дық көрсеткіш пайдаланылады. Индекс ішінде KPI тең салмағы бар (25%). 2025 жылы Индекс-тің үлесі Бағдарлама шеңберінде топ-менедж-мент сыйақысының құрылымында 15%-ды құрады.

Импактпен жобалары

Стратегиялық мақсаттарға қол жеткізу үшін Unilever нақты көрсеткіштерге байланысты бастамаларды, жобаларды және бағдарламаларды іске асырады. Мысалдың бірі - Индонезияның Солтүстік Суматрасындағы Тапанули-Селатан округіндегі (9) пальма майын өңдейтін Unilever зауытына шикізат жеткізумен байланысты жоба. Жоба Табиғаттың басым бағыты шеңберінде компанияның 1 млн га табиғи экожүйені қорғау және қалпына келтіру жөніндегі ұзақмерзімді мақсатына сәйкес келеді.

Жобаның мақсаты – ұсақ фермерлердің өнімділігін арттыру есебінен ормансыздан бос пальма майын жеткізудің тұрақты тізбегін қалыптастыру. Жобаға орнықты агротехнологияларды оқыту, регенеративті ауыл шаруашылығы практикасын енгізу, топырақты басқаруды жақсарту, органикалық қордалау, тыңайтқыштарды ұтымды енгізу және фермерлерді RSPO сертификаттауға дайындау кіреді.

Жобаның бағаланатын outcomes бағдарламаға тартылған тәуелсіз фермерлердің санын, пальма майы өндірісінің өнімділігі мен тұрақтылығын арттыруды, сондай-ақ RSPO сертификатын (10) алуды қамтиды.

Әсер ету метрикасы (impact) неғұрлым ұзақмерзімді өзгерістерге: қолданыстағы

плантациялардың түсімділігін арттыру есебінен орманға қысымды төмендетуге, қорғалатын орман аумақтарын сақтауға және сертификатталған пальма майы үшін сыйлықақылардың арқасында фермерлердің өмір сүру деңгейін арттыруға назар аударады.

Импакт-қаржыландыруға қатысу

2021 жылы Unilever, Nestlé, PepsiCo және Procter & Gamble компаниялары Lestari Capital-мен бірлесіп Rimba Collective қорын құрды. Оның мақсаты – Оңтүстік-Шығыс Азия мен Папуа – Жаңа Гвинеядағы тропикалық ормандарды қорғау және қалпына келтіру, сондай-ақ жергілікті қоғамдастықтарда 32 000 жуық адамның өмір сүру жағдайын жақсарту және қолдау. Бүгінде қор портфелі 25 жылға дейінгі қаржыландыру мүмкіншілігімен және 460 мың гектардан асатын ормандардың жиынтық ауданымен жобаларды қамтиды.

Rimba Collective тетігі компаниялардың жеке-леген жобаларды тікелей қаржыландырмайтынына, ал қаражатты жүйелі табиғат қорғау және әлеуметтік бастамаларды қолдайтын қорға бағыттауына негізделеді. Модельдің маңызды бөлігі – жобалардың экожүйелік және әлеуметтік әсерлерін растайтын тәуелсіз верификация.

Прогресс пен нәтижелерді бағалау үшін *Экожүйелік қызметтер нәтижелерінің (ЭҚН)* (11) жүйесі пайдаланылады, әрбір жоба әсерлердің үш блогы бойынша талданады (2-кесте).

(7) ағылш. Performance Share Plan (PSP)

(8) ағылш. Sustainability Progress Index (SPI)

(9) Tapanuli Selatan

(10) RSPO – пальма майын тұрақты өндірудің стандарты

(11) ағылш. Ecosystem Service Outcomes (ESO)

2-кесте. Rimba Collective жобаларының нәтижелерін бағалау критерийлері

Бағыт	Метрика мысалдары	2024-2025 жылдардағы нақты нәтижелердің мысалдары (12)
Климат	- Алдын алған және сіңірілген CO₂ шығарындысы - Ормандардың сақталған ауданы	220 мың га астам орман және табиғи аумақтар қаржыландырылды - Индонезия мен Филиппинде 16-17 жоба жүзеге асырылуда
Биологиялық әртүрлілік	- Қорғалатын түрлердің саны - Мекендейтін жер алаңы - Экожүйенің сапасы	Құрып кету қаупі төнген жануарлардың 100-ден астам түріне қолдау көрсетіледі
Өмір сүру деңгейі	- Табысы жақсартылған үй шаруашылықтарының саны - Әйелдерді жұмыспен қамту - Жаңа табыс көздеріне қол жеткізу - Әлеуметтік кәсіпорындарды дамыту	10 мыңнан астам үй шаруашылығы оң әлеуметтік нәтиже алды

Осылайша, Rimba Collective қаржыландыру іс-шараларды іске асыру фактісімен ғана емес, расталған нәтижелермен де байланысты болатын *pay-for-impact* қағидатын қолданудың көрнекі мысалы ретінде қарауға болады.

2025 жылы бірыңғай *Мониторинг, бағалау және оқыту (МБО)* жүйесі (13) енгізілді. Ол барлық жобалар портфелі бойынша нәтижелердің салыстырмалылығын қамтамасыз етуге және инвестор компаниялар – Unilever, Nestlé, PepsiCo және Procter & Gamble үшін ашықтықты арттыруға тиіс. Атап айтқанда, жүйе нәтижелерді өлшеуді стандарттауды және оларды ЭҚН-мен байланыстыруды көздейді.

Жиынтығында Мониторинг, бағалау және оқыту жүйесін қолдану және Экожүйелік қызметтер нәтижелерін пайдалану әсерді бағалау және басқару моделін (14) қалыптастырады. Бұл модельде компанияның экожүйе жағдайындағы және адамдардың әл-ауқатындағы нақты өзгерістерге назар аударылады.

Unilever кейсінен не үйренуге болады

Айта кетерлігі, Unilever өзінің орнықты даму мақсаттарының БҰҰ ОДМ-мен тікелей байланысын көрсетпейді, бұл ретте Компанияның орнықты даму саласындағы стратегиялық басымдықтары БҰҰ ОДМ-нің мақсаттары мен міндеттеріне бағытталғаны анық. Осылайша, орнықты дамуға үлес қосу үшін БҰҰ-ның нақты ОДМ-мен ресми байланысты көрсету соншалықты маңызды емес, олардың мақсатын түсіну және компанияның ОДМ арқылы біздің әлемнің орнықты дамуына өлшенетін үлесті жүзеге асыру маңызды.

Жетілген Компанияның екпінді операциялық көрсеткіштерді – шығарындыны, қалдықты, бағдарламалармен қамтуды есепке алудан климатқа, экожүйелерге және адамдардың әл-ауқатына ұзақмерзімді әсерді бағалауға біртіндеп ауыстыратынына назар аудару қажет. Мұндай тәсілдің маңызды құралы жобалар мен бастамалардың әсерін бағалау (*impact*), сондай-ақ жобаларды қолдау расталған экожүйелік әсерлерге байланыстырылған Rimba Collective сияқты қаржыландыру тетіктеріне қатысу болып табылады.

(12) [https://rimbacollective.com/assets/rc-progress-report-2025-\(en\).pdf](https://rimbacollective.com/assets/rc-progress-report-2025-(en).pdf)

(13) ағылш. Monitoring, Evaluation & Learning (MEL) Framework

(14) ағылш. impact measurement and management (IMM)

Case study: ҚазМұнайГаз

Компания туралы

ҚазМұнайГаз – көмірсутектерін барлау мен өндіруден бастап мұнай мен мұнай өнімдерін тасымалдауға, қайта өңдеуге және сатуға дейін құнды құрудың толық циклі бар Қазақстанның жетекші тігінен интеграцияланған мұнай-газ компаниясы. 2025 жылдың қорытындысы бойынша мұнай мен газ конденсатын өндіру көлемі 26 211 мың тоннаны, ал ҚазМұнайГаз үлесіне көмірсутек шикізатын қайта өңдеу көлемі 20 980 мың тоннаны құрады. Персоналдың тізімдік саны 48 мыңнан астам адамды құрады. Топтың құрылымына Өзенмұнайгаз, Ембімұнайгаз, ҚазТрансОйл, ҚазТрансГаз Аймақ, KMG International (Rompetro), Павлодар мұнай-химия зауыты, Атырау МӨЗ және басқа да компаниялар кіреді.

Басқару стратегиясы мен жүйесіндегі ОДМ

ҚазМұнайГаз үшін ОДМ қаржылық емес есептілік үшін бағдар ғана емес, сонымен қатар стратегиялық басқару құралы болып табылады. Компания ОДМ-ны дамудың ұзақмерзімді басымдықтарын анықтау, ESG-тәуекелдерді басқару және өзінің экономикаға, қоршаған ортаға және қоғамға әсерін бағалау үшін шеңбер ретінде қарастырады.

Орнықты даму күн тәртібімен жұмыс 2006 жылдан бастап, БҰҰ Жаһандық шартына қосылған сәттен бастап жүйелі негізде жүргізілуде. Бүгінде орнықты даму ҚазМұнайГазды дамытудың 2022-2031 жылдарға арналған стратегиясының негізгі стратегиялық мақсаттарының қатарында бекітілген.

Маңызды тақырыптардан басым ОДМ-ға

Барлық 17 ОДМ маңыздылығын ескере отырып, Компания күш-жігерін 10 басым мақсатқа және 23 тиісті міндетке шоғырландырады. Басымдарының қатарына 3, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15 және 17 ОДМ жатады. Мұндай таңдау компанияға оның қызметі неғұрлым елеулі нақты және әлеуетті әсер ететін бағыттарға назар аударуға мүмкіндік береді.

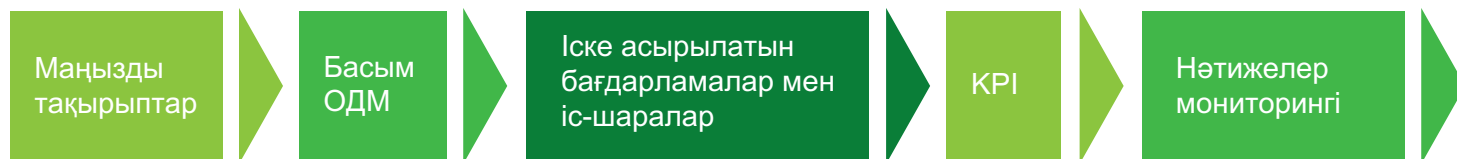
Басым ОДМ-ді анықтау мұнай-газ секторы үшін GRI 11 салалық стандартын, экономикаға, қоршаған ортаға және қоғамға әсер ету ауқымын, компанияның стратегиялық басымдықтарын, мүдделі тараптардың күтулерін, негізгі ESG-тәуекелдер мен мүмкіндіктерді, сондай-ақ Қазақстанның ұлттық басымдықтары мен халықаралық міндеттемелерді қоса алғанда, GRI стандарттары бойынша мәнділікті бағалау нәтижелерін ескеретін кешенді талдау негізінде жүзеге асырылады.

Осылайша, Компания басымдықтарды анықтаудың үш деңгейлі тәсілін пайдаланады, онда БҰҰ жаһандық күн тәртібі мен ОДМ дамудың жалпы бағытын белгілейді, маңызды тақырыптар фокусты анықтайды, ал елдік басымдықтар ұлттық контекстке байланысты қамтамасыз етеді.

ОДМ-ға қол жеткізуге салымды басқару

ҚазМұнайГаздың ОДМ-ді іске асыру тәсілі стратегиялық басымдықтарды, бағдарламалық іс-шараларды және нәтижелерді бағалау жүйесін дәйекті байланыстыру негізінде құрылады. Әрбір басым мақсат үшін маңызды тақырыптар, бағдарламалар және тиімділік көрсеткіштері арасындағы байланысты қамтамасыз ететін бірыңғай қисын қалыптастырылады:

2-сурет. ОДМ-ге қол жеткізуге салымды басқару моделі

Мұндай тәсіл басымдықтарды анықтаудан іс-шараларды іске асыруға және қол жеткізілген нәтижелерді бағалауға жүйелі түрде көшуді қамтамасыз етеді.

Басым ОДМ-ге қол жеткізуге үлес нақты бағдарламалар мен іс-шаралар арқылы жүзеге асырылады. Әрбір басым мақсат бойынша компания іс-қимыл бағыттарын, күтілетін нәтижелерді, іске асыру мерзімдерін және жауапты бөлімшелерді анықтайды. Бағдарламалар ESG-тәуекелдер мен мүмкіндіктерді, мүдделі тараптардың күтулерін, стратегиялық міндеттерді және экономикалық және технологиялық іске асырылуын бағалауды ескере отырып қалыптастырылады.

Мұндай бағдарламалардың орындалуы іс-шаралар жоспарларында, басшылық қызметінің корпоративтік және функционалдық түйінді көрсеткіштерінде көрсетіледі. Бұл басым ОДМ, нақты бағдарлама және компанияның нақты салымы арасындағы қадағаланатын байланысты қамтамасыз етеді. Қол жеткізілген нәтижелер жоспарланған нәтижелермен ұдайы салыстырылады, бұл тәсілдерді түзетуге және басқарушылық бақылауды күшейтуге мүмкіндік береді.

ОДМ-ді корпоративтік басқару жүйесіне интеграциялау олардың шешімдерді қабылдаудың барлық деңгейлерінде – маңызды тақырыптарды анықтау мен мақсаттарды қоюдан бастап нәтижелерді мониторингтеу мен тиімділікті бағалауға дейін есепке алынуын қамтамасыз етеді. Директорлар кеңесі және оның бейінді комитеттері орнықты даму мәселелерін қадағалауды жүзеге асырады, қызметтің түйінді көрсеткіштері мен нәтижелерін қарайды, ал Басқарма тиісті бағдарламалар мен іс-шаралардың іске асырылуын қамтамасыз етеді.

Мұндай тәсіл орнықты даму мақсаттарына қол жеткізу үшін жауапкершілікті бекітуге және олардың орындалуын жүйелі бақылауды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Бағалау тәсілі

ҚазМұнайГаздың ОДМ-ге қол жеткізуді бағалаудағы түйінді тәсілі экономикалық, экологиялық және әлеуметтік аспектілерді қамтитын тұрақты даму көрсеткіштерінің тұрақты мониторингі болып табылады. Компания мақсатты көрсеткіштер мен KPI жыл сайынғы мониторингін, тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесі шеңберінде елеулі тәуекелдердің тоқсан сайынғы мониторингін, басшылық тарапынан талдауды, орнықты дамуды басқару жүйесінің жетілгендігін бағалауды және талдау қорытындылары бойынша түзету іс-шараларын пайдаланады.

Компания қаржылық емес есептілікті ішкі және сыртқы тексеруді бағалаудың маңызды элементі деп атайды (ашылатын деректерді тәуелсіз верификациялау). Сыртқы салыстыру құралы ретінде компания сондай-ақ CDP, MSCI ESG Ratings, GRI, SASB, IFRS S2 және OGMP 2.0 қоса алғанда, халықаралық рейтингтер мен ақпаратты ашу стандарттарын пайдаланады.

2025 жылы ОДМ-ге қол жеткізу прогресін бағалау мысалдары 3-кестеде келтірілген.

Мысалда көрсетілгендей, Компания ОДМ іске асырудағы прогресті бағалау үшін *outputs* және *outcomes* санаттарындағы көрсеткіштерді пайдаланады.

3-кесте. ҚазМұнайГаз ОДМ-ге қол жеткізудегі прогресті бағалау мысалдары

ОДМ	Міндеттер	Бастамалар/ бағдарламалар	Көрсеткіш	Жоспарланған нәтиже	2025 жылғы прогресс/нәтиже
ОДМ 13. Климаттың өзгеруіне қарсы күрес	13.2. Климаттың өзгеруіне ден қою шараларын саясатқа, стратегияларға және жоспарлауға енгізу	- Халықаралық әріптестермен бірлесіп метан шығарындысын басқару жөніндегі жұмыс - ҚазМұнайГаз – UNEP OGMP 2.0 метан бастамасының қатысушысы - Метан шығарындысын азайту жөніндегі Каспий акселераторының қатысушысы	Метан бойынша прогресс	Метан шығарындысын 2031 жылға қарай 32% және 2060 жылға 96% қысқарту; OGMP 2.0 сәйкестік деңгейін арттыру	- Оқыту іс-шаралары және метанның жылыстауын практикалық өлшеу жүргізілді; OGMP 2.0 стандарты бойынша есептілік орындалды - Метан шығарындысын басқару жөніндегі корпоративтік стандарт жобасы әзірленді - OGCI қолдауымен метанның жылыстауына ауа мониторингі жүргізілуде және мұнай-газ саласындағы ұлттық реттеуді жетілдіру бойынша ұсыныстар жіберілді
		Жабдықтарды жаңғырту арқылы энергия тиімділігін арттыру және автоматтандырылған есепке алу жүйелерін енгізу	Энергияны үнемдеу	Энергия тиімділігін арттыру және энергия ресурстарын ұтымды пайдалану	- Пештердің газ жанарғыларын ауыстыруды, энергия үнемдеу технологияларын енгізуді, жылу энергиясын өндіру мен тұтынуды оңтайландыруды, жарықтандыру жүйелерін жаңғыртуды және басқа да жұмыстарды қамтитын технологиялық жабдықтарды жаңғырту бойынша 87 іс-шара іске асырылды 1 935 мың ГДж отын-энергетикалық ресурстарын үнемдеу - Парниктік газдар шығарындысын 128,3 мың тонна CO₂ қысқарту
ОДМ 7. Қымбат емес және таза энергия	7.b. Қазіргі заманғы және тұрақты энергиямен жабдықтау үшін инфрақұрылымды кеңейту және технологияларды жаңғырту	ЖЭК дамыту: Total Energies Renewables SAS және Qazaq Green Power PLC-мен бірлесіп ЖЭС (1 ГВт) жобалары және Енімен бірлесіп гибридік электр станциясы (247 МВт)	ЖЭК қуатын енгізу	ЖЭК пайдалану	- Маңғыстау облысында қуаты 50 МВт КЭС пайдалануға берілді - Гибридік жоба аясында қуаты 120 МВт газ электр станциясының құрылысы жалғасуда - Қуаты 1 ГВт энергия жинақтау жүйесі бар «Мирный» ЖЭС жобасы бойынша егжей-тегжейлі жобалау сатысы аяқталуда
		«Жасыл» электр энергиясын сатып алу	Сатып алынған I-REC сертификатта рының көлемі	2031 жылға қарай жалпы көлемнен 15%	10 000 жасыл сертификат (I-REC) сатып алынды
		Этанол негізінде тұрақты авиациялық отын (SAF) өндіру	SAF жергілікті өндірісі	Жаңа төмен көміртекті өнімді қалыптастыру	SAF өндірісінің жобасы бойынша LanzaJet-пен FEED кезеңіне көшу туралы негіздемелік келісімге қол қойылды

ЦУР	Задачи	Инициативы/ программы	Показатель	Планируемый результат	Прогресс/ Результат в 2025 г.
ОДМ 3. Жақсы денсаулық және әл-ауқат	3.6. Жол-көлік оқиғалары салдарынан қайтыс болғандар мен жарақаттанғандар санын азайту	Қызметкерлердің қауіпсіз еңбек жағдайларын және денсаулығын сақтауды қамтамасыз ету	FAR мен LTIR қоса алғанда, өндірістік қауіпсіздік көрсеткіштері	Өндірістік тәуекелдерді төмендету және жазатайым оқиғалардың алдын алу	FAR: 1,01 LTIR: 0,21
		«Сапарларды басқару» жобасы – қозғалыс қауіпсіздігіне баса назар аударатырып, көлікті басқару жүйесін енгізу	MVCR жол-көлік оқиғаларының көрсеткіштері	Өндірістік тәуекелдерді төмендету және жазатайым оқиғалардың алдын алу	«Сапарды басқару» жобасы ҚазМұнайГаз мұнай сервистік ЕТҰ-да өнеркәсіптік пайдалануға енгізілді - Үш мұнай сервистік ЕТҰ-да («Oil Services Company» ЖШС, «Oil Construction Company» ЖШС, «Oil Transport Corporation» ЖШС) «Сапарды басқару» жобасы цифрлық форматқа көшуді аяқтады - Жоспарлау, талдау және жол қозғалысы қауіпсіздігі модульдерін қоса алғанда, жүйенің бірыңғай функционалы енгізілді - Defensive Driving курсы бойынша ЕТҰ-ның 1 592 жұмыскері және мердігерлік ұйымдардың 3 410 жұмыскері оқытылды - Қауіпсіздік белдіктерін пайдалану бойынша практикалық көрсетулерге ҚазМұнайГаз ЕТҰ-ның 20 073 жұмыскері және мердігерлік ұйымдардың 2 321 жұмыскері қатысты
	3.8. Денсаулық сақтау қызметтерімен қамтуды, оның ішінде сапалы негізгі медициналық-санитариялық қызметтерге қол жеткізуді және қауіпсіз, тиімді, сапалы және қымбат емес негізгі дәрілік заттар мен вакциналарға қол жеткізуді қамтамасыз ету	Персоналды сауықтырудың 2024-2028 жылдарға арналған бағдарламасы – созылмалы аурулармен ауыратын жұмыскерлердің жағдайын бақылау, алдын алу, ауысым алдындағы тексерулердің инновациялық әдістері, медициналық көмектің қолжетімділігі мен сапасын жақсарту	Қызметкерлердің сауықтыру бағдарламасы жоспарының орындалу деңгейі	Қызметкерлердің денсаулығы үшін өндірістік тәуекелдерді төмендету	26 іс-шараны қамтитын 2025-2027 жылдарға арналған ҚазМұнайГаз жұмыскерлерін сауықтыру бағдарламасы бойынша іс-шаралар жоспары бекітілді - Жоспардың орындалуының орташа деңгейі 2025 жылы 77,9%-ды құрады - Медициналық тексерудің автоматтандырылған жүйесін кезең-кезеңмен енгізу шеңберінде 69 аппараттық кешен орнатылды

Импакт-жобалар және әлеуметтік әсерді бағалау

Басым ОДМ-ге қол жеткізуге бағытталған корпоративтік бағдарламалардан басқа, ҚазМұнайГаз қатысу өңірлерінде жүйелі экологиялық және әлеуметтік әсер жасауға бағытталған жобаларды іске асырады. Мұндай жобаның мысалы Маңғыстау облысында «Кендірлі» теңіз суын тұщыту зауытының құрылысы болып табылады.

Жоба өңірдің ең өзекті проблемаларын шешуге – су ресурстарының тапшылығы жағдайында халықты сапалы ауыз суға тұрақты қолжетімділікпен қамтамасыз етуге бағытталған. Жобаны іске асыру өңірлік су инфрақұрылымының сенімділігін арттыруға және Атырау және Маңғыстау облыстарының бірқатар аудандары үшін сумен жабдықтаудың негізгі көзі болып табылатын "Астрахань – Маңғышлақ" магистралды су құбырына жүктемені азайтуға ықпал етеді.

Жобаның әсері жобалық және нақты қуаты, құрылған жұмыс орындарының саны және халықты қамту бойынша бағаланады.

Тұщыту зауыты 2025 жылы пайдалануға берілді және жобалық қуаты тәулігіне 50 мың м³ ауыз суға дейін жетеді. Жоба аясында 91 тұрақты жұмыс орны құрылды.

Зауыт Маңғыстау облысы әкімдігінің коммуналдық меншігіне өтеусіз берілді.

Жобаны іске асыруды көбінесе бақылауға бағытталған тәсілге қарағанда, мұндай тәсіл инфрақұрылымдық инвестицияларды олардың әлеуметтік маңызды міндеттерді шешуге және өңірдің орнықты дамуына қосқан үлесі призмасы арқылы бағалауға мүмкіндік береді.

ҚазМұнайГаз кейсінен не үйренуге болады

Компанияның БҰҰ ОДМ-ін іске асыруға қосқан үлесі бойынша жұмысты қалай құрып жатқанына назар аудару керек. Кездесетін тәжірибеге қарағанда, компаниялар жылдық есептілікті қалыптастыру кезеңінде ОДМ-ге жүгінгенде және қол жеткізілген ESG-нәтижелерді БҰҰ ОДМ мағынасы/атауы бойынша релевантты нәтижелермен салыстырғанда, ҚазМұнайГаз бизнес үшін маңызды тақырыптарды және стратегиялық мақсаттарды анықтау кезеңінде БҰҰ ОДМ-мен жұмыс циклін бастайды. Бұл Компанияға қызмет нәтижелерінің ОДМ-мен байланысын көрсетумен қатар, ұзақмерзімді корпоративтік стратегияның бір бөлігі ретінде өз үлесін басқаруға мүмкіндік береді.

Анықтама үшін:

"Қазақстан қор биржасы" АҚ (KASE) Орталық Азия өңіріндегі жетекші қор биржасы болып табылады. KASE бағалы қағаздармен сауда-саттық көлемі бойынша ТМД биржалары арасында екінші және FEAS биржаларының акциялар нарығын капиталдандыру көлемі бойынша бесінші орын алады (2024 жылдың қорытындысы бойынша).

Бұл корпоративтік және мемлекеттік бағалы қағаздар, халықаралық қаржы институттарының облигациялары, шетел валюталары, ақша нарығы – репо және своп операциялары, сондай-ақ туынды құралдар үшін әмбебап сауда алаңы. KASE Халықаралық биржалар федерациясының (WFE), Еуро-Азия қор биржалары федерациясының (FEAS) және басқа да халықаралық және отандық кәсіптік бірлестіктердің мүшесі, сондай-ақ БҰҰ-ның "Орнықты даму үшін қор биржалары" бастамасының қатысушысы болып табылады.

Sustainability Solutions басқарушылық консалтинг нарығында 14 жылдан астам уақыт жұмыс істейді. 2023 жылдан бастап компания Орталық Азияда орнықты даму құралдары мен тәжірибелерін (ESG) енгізу жобаларын іске асырады. Sustainability Solutions командасы мүшелерінің корпоративтік басқару, ESG тәуекелдерін талдау, климаттық жауапкершілік, қаржылық емес ақпаратты ашу стандарттары (GRI, SASB, TCFD, IFRS S1, S2) саласындағы халықаралық сертификаттары бар. Индустриялық тәжірибе қаржы және банк секторын, өнеркәсіпті, ауыл шаруашылығын, құрылысты және басқаларды қамтиды.

Орнықты даму жөніндегі дүниежүзілік іскерлік кеңестің Қазақстандық бөлімшесінің (BCSD Kazakhstan), Қырғызстан Банктер Одағы жанындағы Орнықты даму академиясының серіктесі.

Толығырақ: <https://ssolutions.group/>